

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y DE AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV Reus, Divendres 7 de Juliol de 1899

Núm. 308

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona: Litografía Molloté, carrer Junquera, 66.
No s'acceptaran los originals encara que no s'publichin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIO, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1.50
Provincias, trimestre. Ptas. 4.50
Extranjer y Ultramar. Ptas. 6.00
Anuncis, a preus convencionali.

Farmacia Serra 12 ANYS de continuadas curacions y d'una acceptació general, son las millors probas pera demostrar que

La que paga més contribució de la provincia.

Oberta tota la nit millor remey pera combatre per cro-nica y rebelde que sia tota classe de...

XAROP SERRA

TOS

Esparrachs d'Argenteuil Se'n venen diariament a la botiga d'EN GAMBÚS, carrer de Vilá (Bou), núm. 12.

ELECTRA REUSENSE

Suministre de forsa ab ELECTRO-MOTOR

Aquesta Societat suministrarà forsa motris ab ELECTRO-MOTORS als industrials que ho sollicitin.

Los Motors de corrent continua a la vegada que extraordinarias condicions d'economia en lo cost de compra y consum, reuneixen las de marca silenciosa, gran llimpiesa, espay reduhit y facilissim maneig, ventatjas difficults d'obtenir ab altres sistemas. Tenen marca senzillament variable y ab un simple moviment de palanca se regulan y cambian a voluntat, las velocitats minima a maxima.

Los gastos d'oli pera son engrassament y sos desgasts, son tan insignificants, que poden en realitat considerarse com nuls.

En aquestas oficinas se facilitarán cuanta classe de datos sean necessaris.

Reus 9 Juny 1899.—Per la *Electra Reusense*, LO DIRECTOR

Secció doctrinal

Diners ó la vida!

A Catalunya poch compte li té que la regeneració d'Espanya sigui un fet ó deixi de serho.

Ab regeneració, com que aquesta es general ó sia feta ab una mateix motiu (aixó donat lo cas que aquesta regeneració existeixi) que la adaptarian desde las valls dels Pirineus fins a la frontera portuguesa, sols fora per Catalunya un motiu més de prova. Catalunya, lo mateix que ara, seria el poble explotat indignament per gent que quan son morts resultan tribunos eminents y estadistas notables, y que quan es hora de mostrar sos coneixements y ferlos servir per lo bé dels pobles, sols treuen de sos cervells absurdos terriblement il·lògics que sempre resultan en benefici d'ells y en perjudici del poble. Sols nos mostran sa sabiesa en suplicar ferse un bon sou tret dels diners guanyats honradament ab lo treball, pretextant que 'ls serveys no s'poden desatendre. Ells fan vida regalada y 'ls impostos y contribucions s'augmentan progressivament, sense que per aixó disminueixin los deutes creats ab sas disbauxas.

Sense regeneració, la Espanya es lo que ara es, ó sia una mena de circo ecuestre abont hi riuen uns quants y el poble reb las bofetadas, es a dir, fa de tonto.

Regeneració! va cridar-se al conèixer los resultats d'aquella guerra que una omplí de dol; pero de dol verdatger; dol que no causá 'l considerar ab la senzillesa ab que s' doná 'l déspota crit de «A Cuba», dol que 'ns feya llensar las llágrimas que 'ns llensan pels morts al veure embarcar nostre jovent als acorts d'una marxa que no 'ns feya sentir com las cançons de la mare quan los bressava, una marxa que era com un sarcasme endressat al «Dios! Dios!». No era 'l dol insinuat y fictici de veure al *León español encendido ignominiosamente*.

Qui gosará a posposar aquest al de la mare amorosa veient anarsen al seu fill de l'ánima, al que després de tanti suhors y sacrificis li arribava la hora de tornarlos agraht als seus pares donantlos ab son treball una vellesa tranquila y reposada. Al fill que li arrebassavan ab lo antihumanitarismo de la fera sense entranyas, que ferá y tot, si llingües entranyas, no faria lo que 'ls homes han fet en aquesta odiosa guerra?

Escoltéu al vell com ab ulls plorosos despedia al fill estimat.—En los meus temps, quan a la Patria se li feya un tort no 'ns ho havian de manar que agafesim l'arma. Tots de per sí la preñiam coratjoses y fins las donas de casa nos atíavan a la brega, convençudas de que al defensar la nostra Patria honoravam a

Deu y als nostres pares. Y es que llavors la Patria era nostra y nosaltres defensavam lo nostre. Avuy la Patria de debó resta trista y sola. Lo que 'la homes han volgut suare, may la Patria ho ha demanat.—Aixis ho deya 'l pobre vellet y no li mancava rahó.

Los governs que desconeguin que 'l valor personal neix de la justicia de lo que s' defensen, per forsa han de resultar lo que tots resultan, aixó es, mercaders de vidas y negociants de Patria.

¿Tingueren los cubans de forsar, ab las lleys que l'Estat espanyol forsa a sos súbdits, per lograr posar en peu de guerra tantis milers d'homes?

He dit que s' cridá regeneració y aquesta paraula fou lo cordial que ab tanta d'ossis han fet beure a Espanya, fou escusa pera exposar los plans beneficiosos a la Patria y fou per últim tapadora de la més gran de las arbitrariedades.

Ab lo nom de regenerador vingué un govern que ha entés per regeneració l'organisar l'exercit de mar y terra ab la coguera que 'l noy d'estudi mira una lleminadura a ca 'l pastisser y la compra gstantse 'ls diners que sa mare li ha donat pera comprar lo pa.

¿E tenen los governants lo que es un poble? Encara que m diguessin que sí no 'ls creuria. Lo poble es lo treball, lo comers y la agricultura. Deixen aquestos elements sols en un terror. No li donguen exercit que 'l defensi, y aquell poble, treballant, se farà gran y poderós. Lo treball li obrirá amples horitzons y, a més de ser aixó motiu de que sia respectat y admirat, lo grará 'l benestar individual.

Aixéu en una nació un ben organiset exercit y provehida de fatrendosos barcos y deixéula viure, que prou compte s donará ella mateixa de desaparèixer.

Que m dirén que aixó son extrems y que 'l treball agermanat ab l'element defensor d'un poble seria font de prosperitat? Eogany! En primer lloch un poble treballador es honorat, porque 'l treball honra y dignifica y un poble honorat per sí sol sab los debers sagrats que te de cumplir, y may se negaria a donar fins sa vida per defensar la Patria. Lo poble honorat se salva ell sol per defensar sos drets y lleys. No necessita articles de Códich militar que diguin: *Ningun soldado podrá abandonar el puesto que le sea designado, el que tendrá de conservar a toda costa so pena de etc. etc.* etc. Lo poble honorat sab aquest article porque 'l porta escrit al cor, dictat per la conciencia, y la pena no es la del soldat espanyol que certament está ab conspionacia ab la ordre esmentada. La pena del fill que no cumpleixi son deber ab la Patria, ell he prou que se la imposa deixant d'esser honorat y fill de mare. Quin profit li faria a la Patria l'efors d'un fill boit? Y en segon lloch, dech dir que lo que actualment se fa y s'ha vingut fent fins ara a Espanya no es agermanar lo treball ab la forsa; es enlayrar aquesta enfonzant lo

primer que es la forsa moral d'un poble, mi vegadas més petenta que la forsa material d'un exercit per nombros y ben organiset que sia. Es matar la arrel del arbre del poble per volguer donar ufana a la brotada que li perjudica la creixensa, y que si no s'esporga arriba a xuclarlo.

Si la regeneració que tant baladrejan está basada omplir la Espanya de calsas vermellas ó grisas, costi lo que costi, pot ben assegurar-se y dir ab ven ben alta que la descomposició del cadavre, que tots sabem, no es lluny. Per forsa s' ha de dir que 'l govern es cego, porque si aixis no fos, si obrés ab convenció de lo que fa, seria criminal, ja que sols un crim es atentar de dret contra la vida y la propietat del próxim, y més de dret del que ell ho fe crech que es imposible, porque quan un president de ministros diu aló de: *estar decidido a hacer cobrar las contribuciones e impuestos por medio de la fuerza armada, si es preciso* es dirnos ab tota claritat ¡diners ó la vida!

Per sort Catalunya es dels pobles que treballan. Si aixis no fos, seria un poble mort, essent aixis que avuy viu y dona vida a qui no sab ó no vol guanyar-se. Y per acabar, si Catalunya no fos un poble treballador, la Espanya fora ja de temps un malalt agonizant y mes tart un cadavre corromput que faria fastich.

JOSEPH M. FOLCH Y TORRES
Juny de 1899.

Als comerciants é industrials DE BARCELONA

No poder ser may partidaris de la violencia y del moti als elements que viuen del treball y necessitan pera prosperar que s' respecti 'l dret y la propietat de tots los ciutadans.

Las bonas causas no deuen empararse ab malas armas, y per lo mateix que reclamem en justicia, deber nostre es defensar nostra energia darrera de la serietat y de la calma, propias dels pobles que tenen confiansa en la seva voluntat y 'l seu dret.

Encare que ningu s' atrevirá a suposar que 'ls esvólots y vergonyosos atropells que ha presenciat nostra ciutat sian fruyt de la actitud resolta, pero serena, del comers y de la industria, ens considerem obligats a protestar indigna contra 'ls actes salva jes d'aqueixas furbas que durant tres dias han pogut impunemen, moguts per misteriosa mà, causar dany a la h senda pública y privada, portant la inranquilitat y la alarma als més apartats recons de la ciutat.

Los factors de tant reprochables atentats donan motiu pera suposar que son instrument dels que, desitjan lo fracás de nostra campanya.

Recomauem, per lo mateix, a tots los comerciants é industrials la major serenitat y cordura en aquestos moments, sense renunciar a s seus propòsits de lluytar decidits en defensa de s seus interessos amenasats. Si 'ns venhen units y severos en nostra actitud, tal volta no s' atreviran aqueixos elements intrusos a proseguir la seva obra perturbadora, que acaba principament per perjudicarnos, a nosaltres, tement quedar en evidencia y donarém a t exempte que deu oferir qui batalla a favor de la rahó y de la justicia.

Esperem tranquils lo resultat de nostras justas reclamacions; abriguém la confiansa de que serém atesos, y pera 'l cas de que perdessim lo litigi, preparémnos fredament a agotar los recursos extrems que, sense faltar a la ley, aconsellan las circunstancias.

Barcelona, 4 de Juliol de 1899.—Foment del Treball Nacional; Albert Rusiñol; Circul de la Unió Mercantil; Joseph Pomar.—Liga de Defensa Industrial y Comercial; Sebastia Torres; Sindicat Gremial de Barcelona; Arthur Vilaseca.

Libre important CARULLA RÚSTICA PREUS DELS PLANTADORS DE

Vinyas Americanas

Aquest llibre, conforme lo seu nom indica, es de gran interès actualment a tots los pagesos y propietaris de vinyas, tota vegada que en ell a més de donarse compte dels importants temas que foren objecte de discussió en lo congrés que se celebrà en Sant Sadurn de Noya, s'hi troban explicades ab claretat totes aquelles operacions y cuidados que indispensablement requereix lo cultiu del nou cap americà...

OBRA NOVA Fills ilustres de Reus Francisco Gras y Elias 3 pessetas exemplar. Se ven en aquesta impremta.

INSTITUT VAGUNOGENO SUIS LAUSSANNE

Dipòsit exclusiu a Reus D. ANTON SERRA (farmacèutich) Arrabal Santa Anna, 80

Table with columns for 'LINEA' and 'PULPA', listing various products and their prices.

PERA ADOB DE TOTAS LAS CULLITAS Y CULTIUS

Publicacions regionalistas que reben en aquesta Redacció.

«La Renaixensa», diari de Catalunya. «La Veu de Catalunya», diari de Catalunya. «La Nació Catalana», Quinzinari de Catalunya. «L'Art del Pagès», quinzenari. «L'Aurora», mensual de Catalunya. «Lo Teatro Regional», setmanari de Barcelona. «La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya. «L'Olot», setmanari de Catalunya. «Las Cuatre Barras», setmanari de Catalunya. «Lo Geronés», setmanari de Catalunya. «El Vendrellen», setmanari de Catalunya. «La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicià). «Euskalduna», setmanari de Bilbao (Bizcaya). «El Eco del Guasolope», setmanari de Alcañiz (Aragó).

Ferrocarril economic de Reus a Salou Servey de trens de viatgers que regirà desde 1 de Juliol de 1899

Table showing train schedules for 'SORTIDAS DE REUS' and 'SORTIDAS DE SALOU' with columns for 'Mati' and 'Tarde'.

Preu d'anada y tornada 1'05 pesseta. Noys de 3 a 7 anys 50 cèntims.

Tranvia a vapor desde la estació del ferrocarril economic fins devant lo carrer Closa de Mestres.

Servey de trens combinats que regirà desde primer de Juliol de de 1899. Sortidas de la Estació.—Mati: 5'25, 6'59, 7'50, 8'40, 10'32, 11'30.—Tarde: 3'02, 3'42, 4'24, 5'06, 5'50, 6'30, 7'14.

Sortidas del carrer Closa de Mestres.—Mati: 5'40, 7'12, 8'00, 8'45, 10'40.—Tarde: 12'30, 2'15, 3'10, 3'52, 4'34, 5'16, 5'58, 6'40, 7'20.

OBSERVACIONES: Los dias festius a mes dels trens indicats en lo present cuadro sortirà un de la estació a las 2'10 y del carrer Closa de Mestres a las 1'39. Las horas se regirà per lo meridid de Madrid. Reus 23 de Juny de 1899.—L' Administrador, Joseph M. Ciprany.

INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

ESCORIAS THOMAS SALES DE STASSFURT

COM ADO FOSFATAT COM ADOB POTASSICH EN LAS FORMAS DE Sulfat de potassa, cloruro de potassa, SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA, KALNITA, ETC. Lo més economic, lo més eífacs, lo mes durader. NITRAT DE SOSA ADOB AZOAT

DE GRADUACIO GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/0 AZOE Y D' EFECTES RAPITS Y SEGURS Dirigirse pera prospectes é informes sobre l' empleo A. D. OTTO MEDEM.-VALENCIA